

Denizde zabt ve musadere kanunu

(Resmî Gazete ile neşir ve ilânı : 18/VII/1940 - Sayı : 4564)

No.
3894

Kabul tarihi
10 - VII - 1940

BİRİNCİ BAB

Birinci fasıl

Denizde zabt ve musadere hakkının istimali salâhiyeti

BİRİNCİ MADDE — Denizde zabt ve musadere hakkı, deniz nakil vasıtalarını durdurmak ve aramak ve nakil vasıtaları ile onların içinde bulunan mallar hakkında aşağıdaki hükümlere göre muamele etmek salâhiyetini ihtiva eder.

Harb gemileri ile ticarî maksadlara tahsis veya bu uğurda istimal edilmeyen ve munhasıran amme idaresine tahsis veya bu uğurda istimal edilen deniz nakil vasıtaları denizde zabt ve musadere hakkına tâbi değildir.

İKİNCİ MADDE — Denizde zabt ve musadere hakkını istimale aşağıdaki makamlar salâhiyetlidir:

- 1 - Harb gemileri komutanları ile ordu birlikleri komutanları;
- 2 - Türkiye Cümhuriyeti hâkimiyeti altında olan yerlerde hususî surette bu vazife ile tanzif edilen makamlar.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Denizde zabt ve musadere hakkının tatbik edileceği zamanın başlangıcını ve sonunu İcra Vekilleri Heyeti tayin eder.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Zabt ve musadere hakkı:

- 1 - Açık denizlerde;
 - 2 - Türkiye Cümhuriyetinin, müttefiklerinin ve düşmanlarının hâkimiyeti altında olan sularda;
 - 3 - Türkiye Cümhuriyetinin, müttefiklerinin ve düşmanlarının seyrüsefere yarayan iç sularında ve tesisatında;
- İstimal edilir.

BESİNCİ MADDE — Denizde zabt ve musadere hakkı bitaraf sularda tatbik edilmez.

İkinci fasıl

Nakil vasıtalarının ve malın düşmanlık ve bitaraflık sıfatı

ALTINCI MADDE — Bir deniz nakil vasıtasının düşmanlık veya bitaraflık sıfatı, taşımağa salâhiyetli olduğu bayrakla taayyün eder. Bir bayrak taşımağa salâhiyetli olmayan nakil vasıtaları hakkında sahibinin tabiiyeti esas tutulur.

Nakil vasıtasının sıfatı itiraz edilmeyecek bir şekilde tesbit olunmadığı müddetçe düşman gemisi telâkki olunur.

YEDİNCİ MADDE — Düşman deniz nakil vasıtasının bitaraf bir bayrağa

geçişi, düşmanlık sıfatının istilzam ettiği neticelerden kurtulmağa matuf olduğu takdirde, tanınmaz.

Aşağıdaki hallerde bitaraf bayrağa geçiş birinci fıkrada gösterilen maksadla yapılmış sayılır:

1 - Geçiş, denizde zabt ve musadere hakkının tatbika başlandığı andan sonra vukubulmuşsa;

2 - Geçiş, denizde zabt ve musadere hakkının tatbikına takaddim eden altmış gün zarfında vukubulmakla beraber:

- a) Geçiş vesaiki nakil vasıtasında mevcut olmazsa, veya
- b) Geçiş, bir şarta muallâk olur veya tam olmazsa, veyahud
- c) Nakil vasıtası üzerinde tasarruf hakkı ile, nakil vasıtasının istimalinden mütevellid kazanç geçişten evvelki ellerde kalırsa.

Mal

SEKİZİNCİ MADDE — Malın düşmanlık veya bitaraflık sıfatı, malikinin tabiiyetine ve eğer maliki tabiiyetsiz ise kanunî ikametgâhına göre taayyün eder. Mal, bir şirkete aid ise sıfatının tayininde şirketin kanunî ikametgâhı esas tutulur.

Malın sıfatı her türlü itirazdan salim bir şekilde sabit olmadıkça düşman malı sayılır.

DOKUZUNCU MADDE — Düşman malı yolculuk esnasında malikini değiştirdiği takdirde, bu değişme, zabt ve musadere hakkının tatbika başlandığı andan sonra vukubulmuşsa, varma mahalline vâsil oluncaya kadar düşmanlık sıfatını muhafaza eder.

Üçüncü fasıl

Nakil vasıtalarının ve malın tâbi olacağı muamele

Düşman nakil vasıtaları ve bunların yükü

ONUNCU MADDE — Düşman nakil vasıtaları zabt ve musadereye tâbidirler.

ON BİRİNCİ MADDE — Düşman nakil vasıtalarındaki düşman malı zabt ve musadereye tâbidir.

ON İKİNCİ MADDE — Düşman nakil vasıtasındaki bitaraf mal serbesttir. Şu kadar ki, bu mallar aşağıdaki hallerde zabt ve musadereye tâbi olur:

1 - Harb kaçağı olur veya harb kaçağı olmasa bile, harb kaçağı diğer eşyanın sahibine aid bulunursa;

2 - Nakil vasıtası ablukayı yarmak fiilini irtikâb ederse;

3 - Düşman refakatinde giden, kuvvet istimalile mukavemet eden yahud hasmane himaye ve yardımında bulunan bir nakil vasıtasının kaptan veya malikine aid ise.

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Bir düşman nakil vasıtasının gemi adamlarına veya yolcularına aid olup şahsî istimallerine mahsus bulunan eşya serbesttir.

Bitaraf nakil vasıtaları ve bunların yükü

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — A) Bitaraf nakil vasıtası aşağıdaki hallerde zabta tâbidir:

- 1 - Harb kaçağı mal naklediyorsa veya bizzat kendisi harb kaçağı ise;
- 2 - Düşman refakatinde seyrediyorsa;
- 3 - Pasif mukavemet gösterirse;
- 4 - Kuvvet istimaline mukavemet ederse;
- 5 - Hasmane himaye ve yardımda bulunursa;
- 6 - Vesaiki muntazam değilse;
- 7 - Ablukayı yarmak filini irtikâb ederse;
- 8 - Rota emrini tatbik etmezse;
- 9 - Sahte evrak kullanarak düşmana kaçak mal taşımış ve düşmana bu yardımdan sonra dönüş yolculuğunda yakalanmış ise.

B) Nakil vasıtası aşağıdaki hallerde ayrıca musadereye de tâbidir:

- 1 - Yükiün yarısından fazlasını harb kaçağı teşkil ediyorsa yahud nakil vasıtası bizzat harb kaçağı ise;
- 2 - Düşman refakatinde seyrediyorsa;
- 3 - Kuvvet istimali ile mukavemet gösterirse;
- 4 - Hasmane himaye ve yardımda bulunursa;
- 5 - Ablukayı yarmak filini irtikâb ederse;
- 6 - Sahte evrak kullanarak düşmana kaçak eşya taşımış ve düşmana bu yardımdan sonra dönüş yolculuğunda yakalanmış ise.

ON BEŞİNCİ MADDE — Bitaraf nakil vasıtasındaki düşman malı serbesttir. Şu kadar ki, bu mallar aşağıdaki hallerde zabt ve musadereye tâbi olur:

- 1 - Harb kaçağı ise yahud harb kaçağı olmasa bile harb kaçağı diğer eşyanın sahibine aid ise;
- 2 - Nakil vasıtası düşman refakatinde seyrediyorsa;
- 3 - Nakil vasıtası kuvvet istimali ile mukavemette bulunursa;
- 4 - Nakil vasıtası hasmane himaye ve yardımda bulunursa;
- 5 - Nakil vasıtası ablukayı yarmak filini irtikâb ederse.

ON ALTINCI MADDE — Bitaraf nakil vasıtalarındaki bitaraf mal serbesttir. Şu kadar ki, bu mallar aşağıdaki hallerde zabt ve musadereye tâbi olur:

- 1 - Harb kaçağı ise veya harb kaçağı olmasa bile harb kaçağı diğer eşya sahibine aid ise;
- 2 - Nakil vasıtası ablukayı yarmak filini irtikâb ederse;
- 3 - Düşman refakatinde giden, kuvvet istimalile mukavemet eden yahud hasmane himaye ve yardımda bulunan bir nakil vasıtasının kaptan veya malikine aid ise.

ON YEDİNCİ MADDE — Bitaraf nakil vasıtasının gemi adamlarına veya yolcularına aid olup şahsî istimallerine mahsus bulunan eşya serbesttir.

ON SEKİZİNCİ MADDE — Askerî hastane gemileriyle hususî şabıslar veya resmen tanınmış yardım cemiyetlerince teçhiz edilmiş olan hastane gemileri, aşağıdaki şartların tahakkuku halinde, zabt ve musadereye tâbi değildirler:

- 1 - Bu gemilerin hastane gemisi oldukları Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetine bildirilmiş;
- 2 - Meriyette bulunan Devletler arası mukaveleler hükümlerine göre hastane gemisi oldukları lâyıki veçhile belli edilmiş ve

3 - Tahsis olundukları maksadlara uygun olarak istimal edilmekte bulunmuş işeler.

ON DOKUZUNCU MADDE — A) Aşağıdaki nakil vasıtaları da zabt ve musadereye tâbi değildirler:

1 - Munhasıran sahil balıkçılığına veya mahallî ve küçük seyrüsefere hizmet eden nakil vasıtaları bunların teçhizatı ve yükü;

2 - Munhasıran dinî, ilmî veya insanî vazifelerle muvazzaf olan nakil vasıtaları;

3 - Munhasıran mükâleme memurlarının nakline veya harb esirlerinin mubadelesine hizmet eden nakil vasıtaları;

4 - Türkiye Cümhuriyeti Hükûmetinin veya müttefiklerinin bir vesikası ile mücehhez bulunan nakil vasıtası.

B) Bu nakil vasıtaları her hangi bir surette hasmane hareketlerde bulunur veya buna iştirak eder yahud eiheti tahsislerine mugayir hallerde bulunurlarsa zabt ve musadere den muafiyet hakkını kaybederler. Bu nakil vasıtaları Türkiye Cümhuriyeti Hükûmetinin veya müttefiklerinin salâhiyetli makamları tarafından verilen emirlere riayet etmedikleri takdirde dahi aynı hüküm tatbik olunur.

YIRMİNCİ MADDE — Bitaraf veya düşman nakil vasıtalarında bulunan posta mektub irsalâtı tecavüzden masumdur. Nakil vasıtası zabdedildiği takdirde bunlar zabteden tarafından mahalline gönderilir.

Şu kadar ki birinci fıkra ahkâmı:

1 - Posta paketlerle harb kaçağı eşyayı ihtiva eden mektublar;

2 - Ablukanın yarılması halinde abluka edilmiş bir limana giden veya böyle bir limandan gelen mektublar hakkında tatbik edilmez.

Dördüncü fasıl

Harb kaçağı

YIRMİ BİRİNCİ MADDE — Doğrudan doğruya kara, hava ve deniz teslihatına yarayan ve düşman ülkesinde veya düşman tarafından işgal olunan araziye veyahud düşman harb kuvvetlerine muhtas olan bileümle eşya ve maddeler harb kaçağı (Mutlak harb kaçağı) addolunurlar.

Eşyanın muvasalât edeceği mahalle doğrudan doğruya sevk edilmesile aktarmaya veya kara üzerinde diğer bir nakliyata lüzum olması arasında fark yoktur.

Mutlâk harb kaçağı eşya ve maddeler İcra Vekilleri Heyeti kararile tayin ve ilân olunur.

YIRMİ İKİNCİ MADDE — Mutlâk surette harb kaçağı eşyanın düşmana muhtas olduğu aşağıdaki hallerde sabit addedilir:

1 - Mal ve eşya, vesaikına nazaran, bir düşman limanında boşaltılmak veya düşman harb kuvvetlerine teslim edilmek icab ediyorsa;

2 - Nakil vasıtası yalnız düşman limanlarına uğrayacaksa;

3 - Vesaikına nazaran mal ve eşyanın aid olduğu bitaraf limana vusulünden evvel nakil vasıtasının düşman limanına uğraması veya düşman harb kuvvetlerle temas etmesi icab ediyorsa.

YIRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — A) 1 - Harb gayeleri için olduğu kadar, müslihane gayeleri için de kullanılabilen ve Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti tarafından ilân edilen listeye dahil bulunan ve

2 - Düşman harb kuvvetlerinin veya düşman idare makamlarının istimaline mahsus olan bilcümle eşya ve mevad dahi harb kaçağı (Meşrut harb kaçağı) addolunurlar.

B) A fıkrasında yazılı olan eşya ve mevad bitaraf bir limanda boşaltılmak icabediyorsa bu takdirde düşmanın da aynı şekilde hareket eylemesi şartile, kaçak eşya addedilmez.

C) Düşman ülkesinde hiç bir deniz hududu bulunmıyorsa (B) fıkrası tatbik edilmez.

YIRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Meşrut harb kaçağı:

1 - Bir düşman makamına;

2 - Düşmanın müstahkem bir mevkiine veya düşman harb kuvvetlerinin harekât muntakasına veya işe üssü hizmetini gören bir mevkie;

3 - Düşman Devletin harb kuvvetlerine veya idare makamlarına bu kabîl eşya ve mevad ita ve teslim ettiği sabit olan ve düşman ülkesinde bulunan bir tüccar veya acentaya;

Gönderildiği takdirde düşmana aid sayılır.

YIRMİ BEŞİNCİ MADDE — Aşağıdaki eşya ve mevad hiç bir suretle harb kaçağı sayılamaz:

1 - İçinde bulunduğu nakil vasıtasının istimaline veya gemi adamlarile yolcuların zatî istimaline yarayan eşya ve mevad;

2 - Munhasıran hasta ve yaralıların tedavisine yarayan eşya ve mevad.

Şu kadar ki 2 nunaralı benddeki eşya ve mevad düşman ülkesine veya düşman harb kuvvetlerine mahsus olduğu takdirde, mühim askerî icabların ve ihtiyaçların mevcudiyeti halinde tazminat mukabilinde alınabilir.

YIRMİ ALTINCI MADDE — Bir nakil vasıtasının takib edeceği yol ve malın boşaltılacağı mahal hakkında nakil vasıtasında bulunan vesaika doğru nazarıle bakılır.

Birinci fıkradaki kaide şu hallerde carî değildir :

1 - Bariz bir surette yolunu değiştiren nakil vasıtası yolundan inhirafı hakkında kâfi derecede muhik sebep gösteremezse;

2 - Seyahat yolu ve boşaltma mahalli hakkındaki vesikaların hakikata uymadığını kabul ettirecek sebep mevcudsa.

Harb kaçağı naklinin neticeleri

YIRMİ YEDİNCİ MADDE — Harb kaçağı taşıyan nakil vasıtaları zabta tâbidirler.

Harb kaçağı kıymet, ağırlık, hacim veya navlun itibarile yükün yarısından fazlasına balığ olursa bu gibi nakil vasıtaları musadereye de tâbidir.

YIRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Kendisi harb kaçağı olan nakil vasıtası zabt ve musadereye tâbidir.

YIRMİ DOKUZUNCU MADDE — Harb kaçağı mal zabt ve musadereye tâbidir.

Harb kaçağı mal sahibine aid olan ve aynı nakil vasıtasında bulunan sair mal da aynı suretle zabt ve musadereye tâbidir.

OTUZUNCU MADDE — A) Bitaraf bir nakil vasıtasındaki bitaraf harb kaçağı:

1 - Nakil vasıtası durdurulduğu anda denizde zabt ve musadere hakkının baş-

lanmasına dair olan karardan veya bu nevi malın Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti tarafından ilân edilen listeye dahil olduğundan haberdar değilse;

2 - Nakil vasıtası mezkûr hususattan haberdar olmakla beraber harb kaçağı malı boşaltmaya muktedir olamamışsa.

Ancak bir tazminat mukabilinde musadere olunabilir.

B) Harb kaçağı mal sahibine aid olup böyle bir gemide bulunan mal serbesttir.

C) A fıkrasının 1 ve 2 numaralı hallerinde bitaraf nakil vasıtası, yükünün yarısından fazlası harb kaçağı olsa bile, 27 nci maddenin 2 nci fıkrası hükmü tatbik olunmaz.

Beşinci fasıl

Refakat

OTUZ BİRİNCİ MADDE — Düşman harb gemilerinin refakatinde bulunan nakil vasıtaları harbin her türlü tehlikelerine maruzdurlar.

Bunlar zabt ve musadereye tâbidirler.

OTUZ İKİNCİ MADDE — Düşman harb gemileri refakatinde yolculuk etmesi sebebiyle zabt ve musadereye tâbi olan bir nakil vasıtasındaki düşman malı zabt ve musadereye tâbidir.

Nakil vasıtasının kaptan veya sahibine aid mal da aynı suretle zabt ve musadereye tâbidir.

OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Kendi harb gemileri refakatinde bulunan bitaraf nakil vasıtaları durdurma ve araştırmaya tâbi değildirler.

Bununla beraber, kafilenin komutanından kafilesine dahil nakil vasıtalarının evsafı ve bunların yükü hakkında malûmat ve teğminat istenebilir.

Altıncı fasıl

Mukavemet

OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Bir nakil vasıtası stop ettirildikten sonra kaptan veya gemi adamlarının tarzı hareketleri yüzünden durdurulması veya araştırılması yapılamazsa, pasif mukavemette bulunmuş sayılarak nakil vasıtası zabta tâbi olur.

OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Denizde zabt ve musadere hakkının istimaline karşı kuvvete müraaatele gösterilen mukavemet kuvvet istimalile bertaraf edilebilir.

Mukavemetin bertaraf edilmesinden sonra nakil vasıtası zabt ve musadereye tâbi olur.

OTUZ ALTINCI MADDE — Kuvvete müraaatele mukavemet göstermesi sebebiyle zabt ve musadereye tâbi olan bir nakil vasıtasındaki düşman malı zabt ve musadereye tâbidir.

Nakil vasıtasının kaptan veya sahibine aid mal da aynı suretle zabt ve musadereye tâbidir.

Yedinci fasıl*Hasmane himaye ve yardım*

OTUZ YEDİNCİ MADDE — Hasmane himaye ve yardım aşağıdaki hallerde mevcuttur. Nakil vasıtası:

- 1 - Harb hareketlerine iştirak ederse;
- 2 - Düşmanın denizde bulunan harb kuvvetlerinin harekâtını sair surette doğrudan doğruya himaye veya buna yardım ederse;
- 3 - Düşman Hükûmeti tarafından kiralanmış olur veya onun emri veya kontrolü altında bulunursa;
- 4 - Düşman menfaatine haber götürmeğe veya düşman harb kuvvetleri mensublarını nakle devamlı surette tahsis edilmiş ise;
- 5 - Yolculuğu, sureti mahsusada, düşman menfaatine bir haber götürme veya düşman harb kuvvetleri mensublarını yahud düşman kuvvetleri hizmetine girmek isteyen şahısları nakil için yapmakta ise;
- 6 - Malikinin, kiracısının veya kaptanının malûmatile bir düşman kıtasını havi olur yahud yolculuk esnasında düşman harekâtını doğrudan doğruya himaye ve buna yardım eden eşhası taşırsa.

OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Hasmane himaye ve yardım şu hallerde dahi mevcuttur:

- 1 - Telsizle mücehhez bir nakil vasıtası harb kuvvetleri veya askerî harekât hakkında düşmana faydalı olacak haberler gönderirse;
- 2 - Emir altında harekâta bulunan birliğe yaklaşmaması için bir askerî komutandan emir alan telsizle mücehhez bir nakil vasıtası bu emre muhalif hareket ederse;
- 3 - Emir altında harekâta bulunan birliğin doğrudan doğruya civar ve yakınlarında telsiz tesisatını istimal etmemesi için bir askerî komutandan emir alan telsizle mücehhez bir nakil vasıtası bu emre muhalif hareket ederse.

OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Hasmane himaye ve yardımda bulunan nakil vasıtaları zabt ve musadereye tâbidir. Böyle bir halde beynelmilel harb hukukuna nazaran caiz olduğu nisbette, bunlara karşı silâh kuvvetile de harekete geçilebilir.

38 nci maddenin birinci numarasındaki halde bir nakil vasıtası hasmane himaye ve yardımdan dolayı haber irsalî anından itibaren harb sonuna kadar zabt ve musadere olunabilir.

KIRKINCI MADDE — Durdurulduğu anda denizde zabt ve musadere hakkının tatbikına başlanması kararından haberdar olmadığı yahud haberdar olmakla beraber taşıdığı şahısları henüz çıkaramadığı takdirde bitaraf bir nakil vasıtası 37 nci maddenin 5 ve 6 nci numaralarındaki hallerde zabt ve musadereye tâbi olmaz.

KIRK BİRİNCİ MADDE — Hasmane himaye ve yardım dolayısıyla zabt ve musadereye tâbi bir nakil vasıtasındaki düşmana aid mal zabt ve musadereye tâbi olur.

Bu nakil vasıtasında kaptan veya malikine aid olan mal da aynı suretle zabt ve musadereye tâbidir.

Sekizinci fasıl*Sahte ve noksan evrak*

KIRK İKİNCİ MADDE — Evrakı muntazam olmayan nakil vasıtaları zabta tâbidir.

Aşağıdaki hallerde bir nakil vasıtasının evrakı muntazam değildir:

1 - Nakil vasıtasında birden fazla veya musanna veya muharref evrak bulunursa;

2 - Esaslı vesaik noksan olur, imha edilmiş veya ortadan kaldırılmış bulunursa.

Dokuzuncu fasıl*Abluka*

KIRK ÜÇÜNCÜ MADE — Abluka, Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti veya onun namına hareket eden askerî komutanlar tarafından ilân edilir.

Abluka ilân olunurken şunlar tesbit olunur:

1 - Ablukanın başlama zamanı;

2 - Abluka edilen sahillerin coğrafî hududu;

3 - Bitaraf gemilerin çıkıp gitmeleri için bırakılan müddet.

KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Ablukanın ilâmı ile bunun tevsi ve tahdidi aşağıdaki makamlara bildirilir:

1 - Hükûmet tarafından bitaraf Devletlere;

2 - Ablukayı yapan harb kuvvetleri komutanı tarafından abluka edilen sahildeki liman makamlarına veya salâhiyetli sair mahallî makamlara.

KIRK BEŞİNCİ MADDE — Abluka düşman sahillerine inhisar eder.

Ablukayı yapan harb kuvvetleri bitaraf sahillere girişe mâni olamazlar.

KIRK ALTINCI MADDE — Ablukanın hukukan hüküm ifade etmesi için, filen müessir olması lâzımdır.

Düşman sahillerile olan muvasalaya filen mâni olmağa kâfi miktarda harb kuvvetleri tarafından idame ettirildiği takdirde abluka filen müessirdir.

KIRK YEDİNCİ MADDE — Abluka eden harb kuvvetleri fena hava yüzünden muvakkaten uzaklaştıkları takdirde abluka refedilmiş sayılmaz.

KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Abluka bilcümle Devletlerin nakil vasıtalarına karşı bitarafane yapılmak icab eder.

KIRK DOKUZUNCU MADDE — Abluka olduğunu bildiği halde abluka edilen sahile varmağa veya o sahili terke teşebbüs eden bir nakil vasıtası ablukayı ihlâlden dolayı zabt ve musadereye tâbi olur.

ELLİNCİ MADDE — Bir bitaraf Devletin limanını bu Devlete ablukanın tebliğinden sonra terkeden nakil vasıtası ablukadan haberdar sayılır.

ELLİ BİRİNCİ MADDE — Ablukayı ihlâl eden nakil vasıtasında bulunan mal zabt ve musadereye tâbidir.

Kiracı yükleme anında, ablukanın ihlâli kasd ve niyetinden haberdar olmadığını ve haberdar olmasına imkân da bulunmadığını isbat ederse, ablukayı ihlâlden dolayı mal musadere olunmayabilir.

Onuncu fasıl*Istirdad*

ELLİ İKİNCİ MADDE — Düşman tarafından zabt ve fakat henüz musadere veya harb uğrunda istimal edilmeden geri alınan bir nakil vasıtası istirdad edilmiş sayılır.

Böyle bir nakil vasıtası, zabtı için bir sebep mevcut olmadığı takdirde serbest bırakılır.

On birinci fasıl*Denizde zabt ve musadere hakkının istimalinde riayet edilecek usul*

ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Denizlerde musadere hakkının tatbikında yapılan aramalarda ve ittihaz olunan bütün tedbirlerde mümkün olduğu kadar nezakete riayet edilir.

Durdurma ve arama

ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Durdurma ve arama, nakil vasıtası hakkında bilinmesi lâzımgelen hususları tesbit için yapılır.

Neticede nakil vasıtası ya serbest bırakılır veya zabtolunur.

ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Durdurma, nakil vasıtasının stop etmesi için vaki davetten gemi evrakının muayenesinin bitamina kadar olan muameleleri ihtiva eder.

ELLİ ALTINCI MADDE — Durdurmada aşağıdaki usul caridir:

1 - Durdurulacak nakil vasıtası bir işaret veya ihtar ateşile durmağa davet edilir. En geç bu davete kadar harb gemisi bayrağını çekmiş olmalıdır.

Nakil vasıtası durmazsa bu halde nakil vasıtasının gidiş yolu istikametine veya aşırma suretile bir mermi atılır. Nakil vasıtası yine durmaz veya mukavemet ederse kuvvetle durmağa icbar edilir.

2 - Nakil vasıtası durunca bir müfreze gönderilir. Müfrezenin komutanı geminin vesaikini muayene eder.

Hususî haller dolayısıyla bir müfrezenin gönderilmesi imkânsızsa bu halde istisnaî olarak, gemi vesaikinin harb gemisine getirilerek orada muayenesi istenebilir.

ELLİ YEDİNCİ MADDE — Yalnız nakil vasıtasının vesaikinin tedkikile, vaziyet kâfi derecede tenevvür etmezse nakil vasıtasında arama yapılır.

Arama kaptan, gemi adamları ve yolcuların sorguya çekilmesi vesikaların ve münderecatının tam ve hakikate uygun olup olmadıklarının tedkik ve tesbiti maksadile nakil vasıtası ve yükün muayenesinden ibarettir.

ELLİ SEKİZİN MADDE — Bitaraf posta gemilerinde arama ancak zaruret halinde mümkün olan nezaket ve süratle yapılır.

Rota emri

ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Rota emri, durdurma veya arama yapılabilmesi için muayyen bir mahalle gitmesi hususunda bir nakil vasıtasına verilen emirdir.

ALTMİŞİNCİ MADDE — Durdurma maksadile olan rota emri aşağıdaki hallerde caizdir:

- 1 - Şüpheli mucib esaslı sebebler mevcut olur ve
- 2 - Denizin vaziyetinden, düşmanın müdahale etmesi tehlikesinden veya dururan yahud durdurulan nakil vasıtasının hal ve vaziyetinden dolayı durdurma derhal yapılamazsa.

ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Arama maksadile olan rota emri aşağıdaki hallerde caizdir:

- 1 - Durdurmadan sonra şüpheli mucib esaslı sebebler mevcut olursa ve
- 2 - Nakil vasıtasının bulunduğu yerde arama yapılması mümkün olmaz veya maslahata uygun bulunmazsa.

ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Rota emrine itaat etmiyen nakil vasıtası kuvvet istimali ile buna icbar olunabilir.

Bu nakil vasıtası zabta tâbidir.

Nakil vasıtasının zabtı

ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Zabt, nakil vasıtası üzerindeki emir ve kumanda salâhiyetini ele almak suretile olur.

ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Nakil vasıtası bir musadere müfrezesi ile işgal edilir.

Musadere müfrezesinin âmiri bu gemiye Türk bayrağını çekmeğe salâhiyetlidir.

ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Nakil vasıtalarının bir musadere müfrezesi ile işgali kabil olmadığı takdirde nakil vasıtası bayrağını indirmeye ve sürat ve rotasını harb gemisinin emirlerine göre tanzim etmeye davet olunur.

ALTMİŞ ALTINCI MADDE — Nakil vasıtasında bulunan vesaik hıfzedilir ve bunun bir listesi yapılır.

Nakil vasıtasının teçizat ve yükü emniyet altına alınır.

Mümkün olursa nakil vasıtası kaptanına zabt hakkında bir vesika verilir.

Malın zabtı

ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Malın zabtı, nakil vasıtasının zabtı suretile olur.

Bununla beraber aşağıdaki hallerde mal müstakillen zabtolunabilir:

- 1 - Kaptan malı teslim hazır olursa;
- 2 - Nakil vasıtasının sevki mümkün olmaz ve tahribi de caiz bulunmazsa;
- 3 - Nakil vasıtası tahrib edilecek olursa.

Sevk

ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Zabtolunan nakil vasıtası veya mal mümkün olan süratle Türkiye veya müttefiklerinin bir limanına sevk ve oradaki devlet ajanının emrine teslim edilir.

Bitaraf bir devlet limanına sevk ancak deniz musadere mahkemesinin kararına intizaren zabtolunan nakil vasıtası veya malın orada muhafaza edilmesine bitaraf Devlet müsaade ettiği takdirde yapılır.

Sevkten evvel nakil vasıtalarının, malların ve malzemenin kullanılması

ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Zabtolunan düşman nakil vasıtaları icab ettiği takdirde sevklerinden evvel ordunun hizmetinde kullanılabilirler.

Aynı hüküm, bir düşman gemisi refakatinde yolculuk, kuvvet istimali ile mukavemet veya harb hareketlerine iştirâk ettiğinden dolayı musadereye tâbi bulunan ve zabtolunan bitaraf bir nakil vasıtası hakkında da caridir.

Sair sebebler dolayısıyla musadereye tâbi olup zabtolunan bitaraf nakil vasıtaları da sevklerinden önce insanî vazifelerin ifası için ordu hizmetinde kullanılabilirler.

YETMİŞİNCİ MADDE — Zabtolunan düşman veya bitaraf nakil vasıtalarındaki musadereye tâbi mallar ve malzeme lüzumu halinde sevklerinden önce ordunun ve hassatan zabteden nakil vasıtasının ihtiyacı için kullanılabilir.

Nakil vasıtalarının ve malların tahribi

YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Sevkleri maslahata uygun veya emin görünmediği takdirde zabtolunan düşman nakil vasıtalarının tahribi caizdir.

YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Zabtolunan bitaraf nakil vasıtalarının aşağıdaki hallerde tahribi caizdir:

1 - Düşman refakatinde yolculuk, kuvvet istimali ile mukavemet veya hasmane himaye ve yardımda bulduklarından dolayı zabtedilmiş ve

2 - Sevkleri maslahata uygun veya emin görülmemişse.

Birinci fıkranın bir numarasında yazılı olanlardan gayri sebeblerle zabtedilmiş olan bitaraf nakil vasıtalarının da aşağıdaki hallerde istisnaen tahribi caizdir:

1 - Musadere olunacakları kuvvetle muntazar ve

2 - Sevkleri zabteden nakil vasıtasını tehlikeye maruz veya bunun girişmiş olduğu teşebbüsleri akim bırakabilecek ise.

YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — 71 ve 72 nci maddelere göre nakil vasıtalarının tahribi yolcuların, gemi adamlarının ve nakil vasıtasına aid evrakın emin bir yere getirilmiş olması şartile caizdir.

Gemi filikaları emin bir yer sayılmazlar. Meğer ki yolcuların ve gemi adamlarının selâmeti mevcut deniz ve hava vaziyetine nazaran karanın yakın olması veya kendilerini alabilecek mevkiide diğer bir nakil vasıtasının mevcudiyeti dolayısıyla teğmin edilmiş bulunsun.

YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — 67 nci madde mucibince yalnız başına zabtolunan mal başka bir şart aranmaksızın tahrib olunabilir.

Gemi adamlarile yolculara yapılacak muamele

YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Zabtolunan düşman nakil vasıtalarının kaptan, doktor ve çarkçıları:

1 - Bitaraf bir Devlet tabiiyetinde olduklarını isbat ettikleri ve

2 - Harbin devamı müddetince hiç bir düşman nakil vasıtasında hizmet deruhde etmeyeceklerine dair yazılı şekilde söz verdikleri takdirde serbest bırakılırlar.

Zabtolunan düşman nakil vasıtalarının diğer gemi adamları bitaraf bir Devlet tabiiyetinde olduklarını isbat ettikleri takdirde serbest bırakılırlar.

Zabtolunan bitaraf nakil vasıtalarının kaptan, çarkçı, doktor ve diğer gemi

adamları bitaraf bir Devlet tabiiyetinde olduklarını isbat ettikleri takdirde serbest bırakılırlar.

Zabtolunan nakil vasıtası kuvvet istimalile mukavemet veya harb hareketlerine iştirak ettiği takdirde yukarıki fıkralar ahkâmı tatbik edilmez.

YETMİŞ ALTINCI MADDE — Zabtolunan nakil vasıtalarının yolcuları serbest bırakılırlar. Aşağıdaki şahıslar bundan müstesnadır:

- 1 - Düşman harb kuvvetleri mensubları;
- 2 - Düşman harb kuvvetlerinin hizmetine girmek maksadile yolculuk edenler;
- 3 - Düşman ajanları.

YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Deniz musadere mahkemesi huzurunda cereyan edecek muhakeme için lüzumlu olan şahidler 75 ve 76 ncı maddelere göre serbest bırakılmaları icab eden kimselerden olsalar bile mümkün olduğu nisbette alakonulurlar.

YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Zabtolunan nakil vasıtasının yolcu, kaptan, çarkçılar ve doktor ile diğer gemi adamlarından serbest bırakılmıyacak olanlar mümkün olduğu nisbette bir Türk veya müttefik bir Devlet limanına getirirler.

Musadere

YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Zabtolunan nakil vasıtasının ve malın musaderesi Deniz musadere mahkemesinin hükmü ile olur.

Hükmün katgiyet kesbetmesi ile teçhizatı da dahil olmak üzere nakil vasıtası ve zabtedilen mal Türk Devletinin malı olur.

On ikinci fasıl

Tazminat

SEKSENİNCİ MADDE — Bir nakil vasıtasının veya malın zabtı muhakeme tarıkına gidilmeksizin kaldırıldığı veya deniz musadere mahkemesince tasdik edilmediği takdirde alâkadarlar tazminat talep edebilirler.

Şu kadar ki nakil vasıtasının ve malın zabtı için kâfi sebebler mevcut olursa bu hüküm tatbik olunmaz.

SEKSEN BİRİNCİ MADDE — 72 nci maddenin birinci fıkrasının bir numarasında yazılı olanlardan agyri sebebler dolayısile zabtolunan bitaraf nakil vasıtaları tahrib edildiği takdirde :

1 - Tahrib edilen nakil vasıtasının malikleri nakil vasıtası musadereye tâbi olmadığı veya 72 nci maddenin ikinci fıkrasının ikinci numarasında yazılı hususî haller mevcut bulunmadığı takdirde nakil vasıtasının kıymetine tekabül eden bir tazminat talep edebilirler.

2 - Nakil vasıtası ile birlikte tahrib edilen malın malikleri mal musadereye tâbi olmadığı veya 72 nci maddenin ikinci fıkrasının ikinci numarasında yazılı hususî haller mevcut bulunmadığı takdirde malın kıymetine tekabül eden bir tazminat talep edebilirler.

3 - Zatî istimallerine mahsus ve kendilerine aid olup nakil vasıtası ile tahrib edilmiş olan eşyaları için kaptan, çarkçı, doktor ve diğer gemi adamları ve yolcular bu eşyanın kıymetine tekabül eden bir tazminat talep edebilirler.

80 nci maddeye istinad eden talebler mahfuzdur.

SEKSEN İKİNCİ MADDE — 67 nci maddeye tevfikân zabtedilen mal tahrib edildiği ve musadereye tâbi maldan olmadığı takdirde sahipleri malın değerine tekabül eden bir tazminat talep edebilirler.

80 nci maddeye istinad eden talepler mahfuzdur.

SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — 70 nci madede gösterildiği vechile ordunun ihtiyacı için kullanılan mal ve levazım musadereye tâbi tutulmadığı takdirde malikleri değerine tekabül eden bir tazminat talep edebilirler.

80 nci maddeye istinad eden talepler mahfuzdur.

SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Rota emrinin verilmesi caiz olmadığı takdirde alâkadarlar tazminat talebinde bulunabilirler. Meğerki zabt için kâfi sebepler mevcud olsun.

SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Alâkadarlar tazminat taleplerini Deniz musadere mahkemesinde dermeyan ederler.

Zabt ile neticelenmeyen bir rota emrinden veyahud sevk edilmeden evvel serbest bırakılan nakil vasıtası veya malın zabtından mütevellid tazminat hakları bunların serbest bırakıldıklarından itibaren altı ay zarfında dermeyan edilmezlerse sakit olur.

SEKSEN ALTINCI MADDE — Düşman bir devlet tabaasının bu fasıl hükümlerine göre taleplerde bulunabilmesi ancak müteakabiliyet esasının teğmin edilmiş olmasına bağlıdır.

İKİNCİ BAB

Birinci fasıl

1. Deniz musadere mahkemelerinin kaza salâhiyeti ve bu salâhiyetin mevzuu

SEKSEN YEDİNCİ MADDE — Deniz musadere mahkemelerinin kaza mevzuu, denizde zabt ve musadere hukukuna taallûk eden muamele ve tedbirlerin kanuna muvafık olup olmadığını tedkik etmektir.

SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — Deniz musadere mahkemelerinin kaza salâhiyeti ve denizde zabt ve musadere hukukunu tatbika memur makamların faaliyete geçecekleri zamanın başlangıcı Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti tarafından denizde zabt ve musadere hakkının kullanılmasına dair ittihaz olunan kararın neşri tarihinden başlar.

SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Denizde zabt ve musadere hakkının tatbiki suretile zabtolunan deniz nakil vasıtaları ve malları Deniz musadere mahkemelerinde görülecek işlerin mevzuunu teşkil eder.

II. Deniz musadere mahkemelerinin teşkilâtı

1. Mahkemeler

DOKSANINCI MADDE — Davaları birinci derecede rüyet etmek üzere Deniz musadere mahkemeleri ve ikinci derecede rüyet etmek üzere bir Yüksek deniz musadere mahkemesi teşkil olunur.

DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Deniz musadere mahkemelerinin toplanacağı yerleri Başkomutan tayin eder.

DOKSAN İKİNCİ MADDE — Deniz musadere mahkemeleri ikisi adliye hâkimlerinden, birisi askerî adlî hâkimlerden olmak üzere üç meslekî hâkimden ve iki deniz subayından tereküb eder. Reislik vazifesi en kıdemli adliye hâkimi tarafından görülür.

DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — Yüksek deniz musadere mahkemesi, ikisi Temyiz mahkemesi azasından ve birisi Askerî temyiz mahkemesi askerî adlî hâkimlerinden olmak üzere üç meslekî hâkimden ve iki deniz üst subayından tereküb eder. Reislik vazifesi Adliye hâkimlerinden kıdemlisine aiddir.

DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — Deniz musadere mahkemelerine, icabı kadar, yedek hâkim de tayin olunur.

Reise vekâlet edecek yedek hâkimi Adliye vekili, diğer hâkimlere vekâlet edecek yedek hâkimleri mahkemenin reisi tayin eder.

DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — Deniz musadere mahkemelerinin reisleri ve adlî hâkimleri ve yedekleri Adliye vekili, askerî adlî hâkim ile subay hâkimler ve yedekleri Millî Müdafaa vekili tarafından intihab ve Millî iradeye arz olunur.

DOKSAN ALTINCI MADDE — Deniz musadere mahkemelerinin adlî ve askerî ve subay hâkimleri vazifeleri devam ettiği müddetçe hâkimlerin haiz olduğu bütün hak ve salâhiyetlere sahibdirler. Bunlar hâkimlik vazifelerinden ancak Hâkimler kanunu hükümlerine göre çıkarılabilirler.

2. Deniz musadere mahkemelerinde Devlet ajanı

DOKSAN YEDİNCİ MADDE — Her Deniz musadere mahkemesine, Devlet ajanı olarak, bir deniz subayı tayin olunur. Ajana muavin de verilebilir.

Devlet ajanı ve muavinleri Millî Müdafaa vekilinin inhası üzerine kararname ile tayin olunur.

Yüksek deniz musadere mahkemesi nezdindeki Devlet ajanı Başkomutanın ve Deniz musadere mahkemelerindeki Devlet ajanları da Başajanın emri altında bulunurlar.

3. Yardım

DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — Bütün mahkemeler ve Devlet makamları salâhiyetleri dahilinde Deniz musadere mahkemelerinin ve ajanlarının adlî talebelerini yerine getirmekle mükelleftirler.

İkinci fasıl

Deniz musadere mahkemelerinin ve Devlet ajanlarının vazifeleri

I. Deniz musadere mahkemeleri

DOKSAN DOKUZUNCU MADDE — A) Deniz musadere mahkemeleri aşağıdaki hususlara hüküm verir:

1 - Denizde zabt ve musadere hakkının tatbikında tevessül olunan tedbirlerin kanuna muvafık olup olmadığına;

2 - Zabtodunan nakil vasıtası veya malın musaderesine veya serbest bırakılmasına;

3 - Zabt ve imha muamelelerinin haksız olarak yapılmış veya haksız surette rota emri verilmiş olmasından dolayı zarar ve ziyan tediyesine;

4 - 30 neu maddenin A fıkrası mucibince tazminat tediyesine ;

5 - Zabtolunan nakil vasıtası veya malın kullanılması veya iadesi hakkında birinci derece muhakemenin devamı sırasında ve hitamından önce vaki olan iddialara.

B) Yüksek deniz musadere mahkemesi aşağıdaki hususlara hüküm verir:

1 - Deniz musadere mahkemeleri hükümlerine karşı vaki olan istinaf davaları üzerine;

2 - Deniz musadere mahkemeleri kararları aleyhindeki itirazlar üzerine;

3 - Zabtolunan nakil vasıtasının veya malın kullanılması veya iadesi hakkında ikinci derece muhakemenin devamı sırasında ve hitamından önce vaki olan iddialara.

YÜZÜNCÜ MADDE — Deniz musadere mahkemelerinin kaza salâhiyeti tamamen istisnaî bir salâhiyettir. Diğer mahkemeler ve Devlet idare makamları Deniz musadere mahkemelerinin katiyet halini almış olan hükümleri ile bağıdır.

II. Devlet ajanı

YÜZ BİRİNCİ MADDE — Deniz musadere mahkemelerindeki Devlet ajanlarının vazifeleri şunlardır:

1 - Hazırlık tahkikatı yapmak;

2 - Zabtolunan nakil vasıtasını ve yükü ve tevkif edilen eşhası muhafaza etmek;

3 - Mahkemede davayı açmak;

4 - Mahkemede Devleti temsil etmek;

5 - Hükümleri icra ettirmek.

Devlet ajanı muhakeme neticeleninceye kadar zabtolunan nakil vasıtasını ve yükünü serbest bırakabilir veya alâkahılar ile sulh yapabilir.

YÜZ İKİNCİ MADDE — Yüksek deniz musadere mahkemesi nezdindeki ajan, bu mahkeme huzurunda Devleti temsil eder.

Bu ajan muhakemenin hitamından önce zabtolunan nakil vasıtasını ve yükünü serbest bırakabileceği gibi alâkahılar ile sulh da yapabilir.

Bu ajan Yüksek deniz musadere mahkemesinin hükümlerini, Deniz musadere mahkemesi ajanlarının yerine bizzat icra ettirebilir.

YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Deniz musadere mahkemelerinin Devlet ajanları, vazifelerinin icrasında Deniz ordusu hizmet makamlarını davet edebilecekleri gibi onlara talimat da verebilirler.

Üçüncü fasıl

Muhakeme usulü

I. Hazırlık tahkikatı

YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Deniz musadere hukukunun tatbikinde kullanılan tedbirlerden olmak üzere, bir nakil vasıtası ve hamulesi bir yere sevk edilmişse, bu nakil vasıtası ve hamulesi ve nakil vasıtasında bulunan vesikalar ve sair evrak

ile zabt raporu ve diğ er subut vasıtaları hemen Deniz ordusunun salâhiyetli hizmet makamlarına tevdi olunur.

Deniz ordusu hizmet makamı, Devlet ajanının hiç bir talimatı olmasa bile:

1 - Zabtolunan nakil vasıtası ve eşyanın muhafazası ve nezaret altına alınan eşhasın iâşe ve muhafazaları için;

2 - Subut vasıtalarının muhafazası için;

İcab eden tedbirleri alır ve bu tedbirler hakkında, Devlet ajanına heman malûmat verir.

YÜZ BEŞİNCİ MADDE — Devlet ajanı, Deniz musadere mahkemesinin hükmüne esas teşkil edebilecek subut delillerini toplar ve lüzumu halinde ehlihibre dahi celb ve istima eder.

Devlet ajanı:

I - Evrak ve vesikaları açarken mümkün olan hallerde zabtolunan nakil vasıtasını sevkeden komutan veya kaptanı da celbederek hazır bulundurur;

II - 66 nci maddenin birinci fıkrası mucibince tanzim edilmiş olan müfredat listesile nakil vasıtasının vesikalarını karşılaştırarak vaziyeti tesbit eder;

III - Nakil vasıtasının hamulesi ve teğhizatı hakkında bir liste tanzim ve zabtolunan nakil vasıtasını ve hamulesini tedkik ve muayene eder;

IV - Kaptanı ve nezaret altına alınan kimseleri ve icab eden şahidleri dinler. Şahidlerle ehlihibreye yemin ettirilebilir.

YÜZ ALTINCI MADDE — Zabtolunan nakil vasıtası ve hamulesi, bir mütefik veya bir bitaraf limana sevk edilmişse, Deniz ordusu hizmet makamlarına aid olan vazifeler, mahallî kanunlar mâni olmadıkça, orada bulunan salâhiyetli Türk konsolosu tarafından ifa olunur.

YÜZ YEDİNCİ MADDE — Deniz musadere hukukunun tatbiki dolayısıyla nakil vasıtası ve hamulesi bir yere sevk edilmişse, komutan, zabt raporunu, Musadere mahkemesi ajanına tevdi edilmek üzere başkomutana takdim eder.

Zabtedilen nakil vasıtası ve mal ve eşya 69 ve 70 nci maddeler hükmü dahilinde bir yere sevk edilmeden önce kullanılmaya başlanmış ise yine aynı hüküm tatbik olunur.

YÜZ SEKİZİNCİ MADDE — Hazırlık tahkikatı sırasında, tarafların yapacakları müracaatlar ve dermeyan edecekleri iddialar Devlet ajanına karşı yapılır.

YÜZ DOKUZUNCU MADDE — Ordunun sair birlikleri veyahud salâhiyetli hizmet makamları tarafından yapılan zabt muameleleri hakkında dahi 104 - 108 nci maddelerin hükümleri tatbik olunur.

II. Deniz musadere mahkemesinde muhakeme usulü

YÜZ ONUNCU MADDE — Devlet ajanı, işin maddî ve hukukî vaziyetinin kâfi derecede aydınlanmış olduğuna kanaat getirdikten sonra muhakemeye başlanılmak üzere dava dosyasını Deniz musadere mahkemesine gönderir.

Denizde zabt ve musadere hakkını tatbikında zabtolunan nakil vasıtasının ve hamulesinin bir yere sevk edilmediği veya bunlar bir yere sevk olunduktan sonra serbest bırakıldığı hallerde kendisine bir zarar ve ziyan iddiası dermeyan edilmemiş veya bir uzlaşma ile iş halledilmiş veyahud iddiadan vazgeçilmiş ise, Devlet ajanı işi mahkemeye sekvten sarfınazar edebilir.

YÜZ ON BİRİNCİ MADDE — Deniz musadere mahkemesinin reisi muhakemeyi idare eder.

Reis, her iş için mahkemenin meslekî hâkimlerinden birisini raportör tayin eder.

YÜZ ON İKİNCİ MADDE — Deniz musadere mahkemesinin reisi, muhakemenin başlayacağını, Türk gazetelerinden birisile ilân eder. Reis bu ilânda bir de mehil tayin eder. Alâkahılar iddialarını bu mehil içinde mahkemeye dermeyan etmeğe mecburdurlar. Mehil bittikten sonra müracaat eden alâkahı muhakemeye kabul edilmez.

İddialarını evvelce hazırlık tahkikatı sırasında Devlet ajanına dermeyan etmiş olan alâkahılar hakkında dahi bu mehil caridir.

Mehil bir aydan az ve üç aydan çok olamaz. Mehil ilân tarihinden itibaren işlemeye başlar.

Malûm olan alâkahıya keyfiyet ayrıca tebliğ edilir.

YÜZ ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Zabt için olmayıp da bir rota emri dolayısıyla cereyan eden muhakemelerde ve keza bir yere sevkedilmeden önce serbest bırakılan nakil vasıtasının ve hamulesinin zabtı dolayısıyla cereyan eden muhakemelerde 112 nci maddenin birinci fıkrasında gösterilen ilân yapılmaz.

Birinci fıkrada gösterilen haller dışında kalan ve 85 nci maddede gösterilen altı aylık mehil içinde Devlet ajanına yapılan zarar ve ziyan iddiaları için mahkeme reisi tarafından alâkahıya bir mehil tayin olunur. Alâkahının bu mehil içinde zarar ve ziyan iddiasını mahkemeye dermeyan etmesi ikitza eder. Bu mehil bittikten sonra alâkahı muhakemeye kabul edilmez. Mehil tebliğ tarihinden itibaren işlemeye başlar.

Devlet ajanına yapılan zarar ve ziyan iddiaları 85 nci maddede gösterilen mehlın hitamından sonra dermeyan edilmişse, Deniz musadere mahkemesi, davanın reddine karar verir. Bu karara karşı itiraz caizdir.

YÜZ ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Alâkahılar ancak, zabtolunan nakil vasıtasının veya hamulesinin serbest bırakılmasını veyahud zarar ve ziyan verilmesini istiyebilirler.

Dava, istinad ettiği sebepleri ve subut vasıtalarını muhtevi olmak lâzımdır.

YÜZ ON BEŞİNCİ MADDE — Dava arzuhalerinin bir Türk avukatı tarafından tanzim ve imza edilmesi şarttır.

Muhakeme alakalıyı temsil eden bir Türk avukatı huzurile cereyan eder.

Yukarıda gösterilen avukat, yerine diğer bir avukatın tayin edildiği mahkemeye isbat edilinceye kadar, temsil salâhiyetini muhafaza eder.

YÜZ ON ALTINCI MADDE — Mücbir sebepler dolayısıyla davasını müddeti içinde ikame edemiyen alâkahının eski hale getirme talebi kabul olunur.

Eski hale getirme talebi 112 nci maddede gösterilen mehlın hitamından itibaren bir sene içinde dermeyan olunabilir.

Eski hale getirme talebinin reddine dair olan kararlar aleyhine itiraz caizdir.

YÜZ ON YEDİNCİ MADDE — Düşman devlet tebeası, ancak mütekabiliyet teğmin edilmiş ise, dava ikame edebilir. Bu hususta mahkeme bir karar verir.

Karar aleyhine itiraz caizdir.

YÜZ ON SEKİZİNCİ MADDE — İlânda gösterilen mehlın hitamından sonra mahkeme reisi dava dosyasını iddialarını dermeyan etmek üzere Devlet ajanına tevdi eder.

Devlet ajanı, bir ay içinde dava dosyasını iddiaları ile birlikte mahkemeye tevdi eder. Taleb halinde bu müddet uzatılabilir.

YÜZ ON DOKUZUNCU MADDE — Nakil vasıtası veya hamulesi bir yere sevkedilmemiş veya edildikten sonra serbest bırakılmış olan hallerde, alâkalılar tarafından müddet ve şekle müteallik hükümlere muvafık bir dava açılmamış veya açılan dava uzlaşma veya ferağat suretile neticelenmiş ise, Devlet ajanı muhakemenin yapılmasına mahal olmadığına karar verilmesini talep edebilir.

Bu talep üzerine verilecek karara itiraz caizdir.

YÜZ YİRMİNCİ MADDE — 119 ncu maddeye nazaran muhakemenin yapılmasına mahal olmadığına karar verilmeyecek olursa, mahkeme reisi duruşma için bir gün tayin eder.

Devlet ajanı ve alâkalıların vekili muhakeme günü için resen mahkemeye davet olunur.

YÜZ YİRMİ BİRİNCİ MADDE — Devlet ajanı dava dosyasını her zaman tedkik edebilir.

Alâkalının avukatı tarafından dava dosyasının tedkikine, Devlet ajanının muvafakatile müsaade olunur. Devlet ajanı, ancak askerî zaruretler icab ettirdiği takdirde bu muvafakattan imtina edebilir. Mahkeme, dava dosyasının alâkalının avukatına gösterilmeyen kısımlarından istihraç etmiş olduğu vakıaları, hükümde alâkalılar aleyhine bir delil olarak kullanamaz.

YÜZ YİRMİ İKİNCİ MADDE — Muhakeme alenidir.

Mahkeme Devletin emniyeti bakımından lüzum görürse, muhakemenin gizli olarak cereyanına karar verebilir.

YÜZ YİRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Hukuk usulü muhakemeleri kanununun (150 - 158) nci maddeleri hükümleri Deniz musadere mahkemelerinde dahi caridir.

YÜZ YİRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Duruşmada raportör aza vakıaları ve münazaalı olan vaziyeti izah eder.

Bundan sonra Devlet ajanı ve alâkalılar dinlenir. Karşılıklı iddialar da caizdir. Yeni vakıalar ve yeni delillerin de iradına müsaade olunur.

Alâkalılar duruşmada temsil edilmiyorsa, mahkeme, 114 ncu maddede gösterilen iddialar hakkında elde bulunan sübut delilleri üzerine hükmünü verir.

YÜZ YİRMİ BEŞİNCİ MADDE — Resen veya alâkalıların talebi üzerine muhakeme ve duruşma talik veya tehir olunabilir.

YÜZ YİRMİ ALTINCI MADDE — Mahkeme, hazırlık tahkikatında irad ve ikame olunan delillerden başka diğer sübut delillerinin de iradını lüzumlu görürse bunları tayin veya istinabe edeceği bir hâkim vasıtasile teğmin eder.

Devlet ajanı ve alâkalının vekili bu delillerin ikame olunacağı günden haberdar edilir.

Delillerin irad ve ikamesi hakkında Hukuk usulü muhakemeleri kanunu hükümleri tatbik olunur.

YÜZ YİRMİ YEDİNCİ MADDE — Müzakere sonunda raportör aza birinci ve muhakemenin reisi sonuncu olarak reylerini verirler. Diğer azalardan yaşları sırasile genç olanlar önce rey verirler.

YÜZ YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Kararlar, reylerin mutlak ekseriyetile verilir.

YÜZ YIRMI DOKUZUNCU MADDE — Hüküm alenî celsede tefhim olunur. Tefhim, hüküm fıkrasının okunması suretile icra olunur.

Hükümün esbabı mucibeyi muhtevi olması iktiza eder.

Hükümün esbabı mucibesinin de tefhimi muvafık görülürse, esbabı mucibenin okunması veyahud muhtevasının esaslı kısımlarının şifahen bildirilmesi suretile icra olunur.

Hüküm ve kararlar buna iştirak eden hâkimler tarafından imza olunur. Hükümün beyaz edilmesinde, hâkimlerden biri imza edemeyecek halde ise maniinin sebebi reis tarafından ve bunun da bulunmaması halinde hükümde hazır bulunan hâkimlerden en yaşlısı tarafından hükümün altına yazılır.

YÜZ OTUZUNCU MADDE — Ara kararları, duruşma yapılmadan da verilebilir.

Hükümler ve tefhim edilmeyen kararlar Devlet ajanına ve alâkalıların avukatlarına resen tebliğ olunur.

YÜZ OTUZ BİRİNCİ MADDE — Deniz musadere mahkemelerinin hükümleri katğıleştikten sonra icra olunur.

Hükümün katğıleştığı mahkeme reisi tarafından tevsik olunduktan sonra Devlet ajanile alâkalıların avukatlarına tebliğ olunur.

YÜZ OTUZ İKİNCİ MADDE — Musadere mahkemelerinin hükümleri Devlet ajanı tarafından icra edilir.

YÜZ OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Tebliğ işleri hakkında Hukuk usulü mahkemeleri kanununun tebliğata dair olan hükümleri tatbik olunur.

Devlet ajanına tebliğat imza mukabilinde yapılır.

III. Yüksek deniz musadere mahkemesinde muhakeme usulü

I. İstinaf

YÜZ OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Deniz musadere mahkemelerinin hükümlerine karşı bu mahkemeler nezdindeki Devlet ajanı veya alâkalılar tarafından istinaf talep edilebilir.

İstinaf, yeni vakıalara ve yeni delillere de istinaden istenebilir.

YÜZ OTUZ BEŞİNCİ MADDE — İstinaf, hükümün tebliğinden itibaren bir ay içinde ve yazılı şekilde Deniz musadere mahkemesinde yapılır.

İstinaf arzuhalı verildiğini müteakıb, Deniz musadere mahkemesi reisi arzuhal ile birlikte dava dosyasını hemen yüksek Deniz musadere mahkemesine gönderir.

YÜZ OTUZ ALTINCI MADDE — İstinaf talebi esbabı mucibeye müstenid olmak icabeder.

İstinaf sebepleri, istinaf arzuhalinde dermeyan edilmemiş ise, bir istinaf lâyihası ile Yüksek deniz musadere mahkemesine arz olunur.

İstinaf lâyihası, istinaf olunan hükümün tebliği tarihinden itibaren iki ay zarfında verilir. Bu müddet Yüksek deniz musadere mahkemesi tarafından uzatılabilir.

YÜZ OTUZ YEDİNCİ MADDE — İstinaf sebeplerinde:

Hükümün hangi noktalarının değiştirilmesi icabettiği açıkça izah edilir.

İstinafın kabulü için serdolunan istinaf sebebi ve yeni vakıalar ve deliller açıkça gösterilir.

YÜZ OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Yüksek musadere mahkemesinde duruşmadan önce istinaf talebinin geri alınması caizdir. Bu takdirde istinaf hakkı sakıt olur.

YÜZ OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Alâkalımın istinaf arzuhali ve lâyihası bir avukat tarafından da imza edilmek icabeder.

YÜZ KIRKINCI MADDE — İstinaf arzuhali ve lâyihası kanunî mehil içinde ve kanunun gösterdiği şekilde verilmemiş ise istinaf talebi reddolunur. Red kararı aleyhine itiraz caizdir.

Karar esbabı mucibeye müstenid olmak icabeder.

YÜZ KIRK BİRİNCİ MADDE — İstinaf arzuhali ve istinaf lâyihası Yüksek musadere mahkemesi tarafından resen hasım tarafa tebliğ olunur. Alâkahılara yapılacak tebliğat başka bir vekil tayin edilmemişse, birinci derecede muhakemede bulunan vekil vasıtasile yapılır.

Yüksek musadere mahkemesinin reisi, hasım tarafa cevap vermek üzere münasib bir mehil tayin ve duruşma gününü tesbit eder.

YÜZ KIRK İKİNCİ MADDE — Yüksek musadere mahkemesinde cereyan eden muhakeme hakkında bu kanunun 111, 114 nci maddeleri ve 115 nci maddenin ikinci fıkrası ve 116 ve 117 nci maddelerin birinci fıkraları ve 120 nci maddenin ikinci fıkrası ve 121 - 127 nci maddelerle, 128, 129, 130, 133 nci maddeleri hükümleri aynen caridir. Eski hale getirme talebi istinaf müddetinin bitiminden itibaren bir sene içinde dermeyan edilmek lâzımdır.

YÜZ KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Yüksek musadere mahkemesi, Deniz musadere mahkemesinin hükmünü tamamen veya kısmen feshederse, davayı yeniden rüyet etmek üzere Deniz musadere mahkemesine iade edebilir.

YÜZ KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Yüksek deniz musadere mahkemesinin hükümleri tefhim veya tebliğ ile katgileşir.

YÜZ KIRK BEŞİNCİ MADDE — Yüksek deniz musadere mahkemelerinin hükümlerini Deniz musadere mahkemesi nezdindeki Devlet ajanı icra ettirir.

Şu kadarki, Yüksek deniz musadere mahkemesi ajanı bu salâhiyeti kendisi için muhafaza edebilir.

2 İtiraz

YÜZ KIRK ALTINCI MADDE — İtiraz yoluna ancak bu kanunda yazılı halde müracaat olunabilir.

İtiraz, kararın tebliğ veya tefhim tarihinden itibaren on beş gün içinde Deniz musadere mahkemesine yazılı şekilde yapılır.

İtiraz istidasının, bir avukat tarafından imza edilmiş olması şarttır.

İtiraz üzerine duruşma yapılmadan karar verilir.

IV. Mahkeme masrafları

YÜZ KIRK YEDİNCİ MADDE — Deniz musadere mahkemelerinde görülen işler harç ve resme tâbi değildir.

Zabıtının doğruluğu kabul edilen bir nakil vasıtası serbest bırakılmış ise, nakil vasıtasının ve hamulesinin muhafaza masrafları nakil vasıtasına tahmil olunur.

Serbest bırakılmak veya zarar ziyan iddialarının kabulü halinde, muhafaza masrafları Devlete tahmil olunur. Şu kadar ki zabt muamelesi kâfi sebeblere müstenid bulunmuş ise bu hüküm tatbik olunmaz.

Masrafların miktarı mahkeme tarafından tesbit olunur. Bu husustaki karara karşı itiraz caizdir.

Dördüncü fasıl

Zabtolunan nakil vasıtasının veya malların muhakeme sırasında kullanılması veyahud iadesi

YÜZ KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Deniz musadere mahkemesinde cereyan etmekte olan muhakeme esnasında Devlet ajanı, zabtolunan nakil vasıtasının veya malın kullanılmasına müsaade edilmesini talep edebilir.

Nakil vasıtasının veya malın kıymetine ehemmiyetli bir noksan ârız olmakta veyahud bunların muhafazası mühim bir masrafa ihtiyaç göstermekte ise, istenilen müsaade verilir. Mahkeme bu husus hakkında bir karar vermeden önce malûm olan alâkalıları mümkünse dinler. Nakil vasıtası veya malın vaziyeti acele bir karar verilmesini zarurî kılmış ise bu dinlemeden sarfınazar olunur.

Nakil vasıtasının veya malın musaderesine karar verileceği kuvvetle melhuz ise yine istenilen müsaade verilebilir. Mahkeme karar vermeden önce malûm olan alâkalıları mümkünse dinler. Ahval ve şerait bunların musaderesine karar verileceğine hiç şüphe bırakmıyorsa bu dinlemeden sarfınazar olunur.

YÜZ KIRK DOKUZUNCU MADDE — Yüksek musadere mahkemesinde kullanılmak ve iade edilmek hususlarına dair olan talepler bu mahkeme nezdindeki ajan tarafından dermeyan olunur.

YÜZ ELLİNCİ MADDE — Mahkeme 148, 149 ncu maddeler mucibince kullanılmasına müsaade edilen nakil vasıtası veya malların serbest bırakılmasına karar verdiği hallerde, alâkalıların, bu yüzden maruz kaldıkları zarar ve ziyana mukabil bir tazminat takdir ve hükmeder.

YÜZ ELLİ BİRİNCİ MADDE — Alâkalılar muhakemenin her halinde nakil vasıtasının veya malın, kıymetlerine muadil, bir teğminat mukabilinde, kendilerine iadesini talep edebilirler. Bu talepler ancak Devlet ajanının muvafakatile kabul olunabilir. Teğminatın nevi ve miktarı mahkeme tarafından tesbit olunur.

Teğminat nakil vasıtasının veya malın yerine kaim olur.

Bu hususlar hakkında Deniz musadere mahkemeleri ve eğer iş Yüksek deniz musadere mahkemesinde görülmekte ise bu mahkeme karar verir. Bu kararlara karşı itiraz caizdir.

Beşinci fasıl

Muhakemenin iadesi

YÜZ ELLİ İKİNCİ MADDE — Katğilemiş bir hüküm aleyhine aşağıdaki hallerde muhakemenin iadesi talep edilebilir:

1 - Hükümde ihticac olunan bir vesikanın sahteliği sabit olursa;

2 - Yemin verilerek dinlenmiş olan bir şahid veya ehlihıbrenin hükme müessir olacak surette kasd veya ihmal ile hakikat hilâfında şahidlikte bulunduğu veya rey verdiği sabit olursa.

Muhakemenin iadesi talebi iade talebine sebep teşkil eden suçtan dolayı kat-

ğileşmiş bir hüküm bulunduğu veya delillerin yokluğundan başka sebebler yüzünden takibat ve tahkikatın icra ve devamı mümkün olmadığı takdirde kabul olunur.

Muhakemenin iadesine dair olan arzuhallerin bir avukat tarafından imzası şarttır.

Muhakemenin iadesine dair olan talebler, hükmün katgileştiğinden itibaren üç sene sonra kabul olunmaz.

YÜZ ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Muhakemenin iadesine dair olan talebler hakkında hükmü vermiş olan mahkeme karar verir. Bu mahkeme lâğvedilmişse salâhiyetli mahkemeyi Adliye vekili tayin eder.

Taleb kabul olunursa, muhakeme, serdolanın iade sebeblerine münhasır olarak rüyet olunur.

Yeniden yapılacak muhakemede ikinci babın üçüncü fıslının II - IV kısımlarında yazılı hükümler caridir.

Altıncı fasıl

Müteferrik hükümler

YÜZ ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — 18 kânûnusani 1327 ve 11 sefer 1330 tarih ve 34 numaralı ganaimi bahriye kanunu muvakkati hükümleri ile 6-VIII-1331 tarihli Musadereleri ganaimi bahriye mahkemelerince tasdik edilen sefain ve merakibi bahriye hakkındaki kanunu muvakkat ilga edilmiştir.

YÜZ ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

YÜZ ELLİ ALTINCI MADDE — Bu kanun hükümlerini yürütmeğe İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

13 temmuz 1940

<i>Cümhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	13 - VII - 1940 ve 1/355
<i>Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhur Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	13 - VII - 1940 ve 4/795
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cild ve sayfa numaraları</i>	:	Cild Sayfa 10 34 13 2,32:48